

RIJEČI U MEĐUSOBNOM ODNOSU

SINONIMI, ANTONIMI, HOMONIMI,
HIPERONIMI

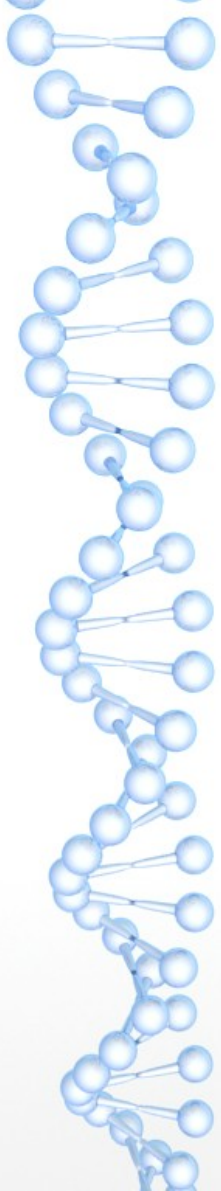
SINONIMIJA

SINONIMI – riječi istog ili sličnog značenja, a različitog izraza (mrak – tama)

ISTOZNAČNICE: riječi koje su u svakom kontekstu zamjenjive tj. potpuni sinonimi (muzika – glazba, ljekarna – apoteka)

BLISKOZNAČNICE: riječi koje su u nekom kontekstu zamjenjive tj. djelomični sinonimi (kuća – dom)

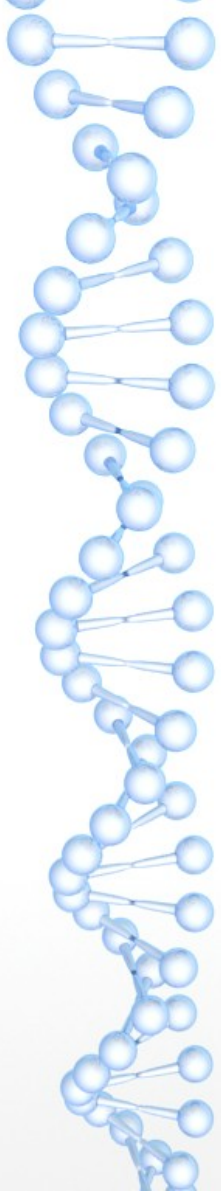
KONTAKTNI SINONIMI: jedan pripada standardu, a drugi dijalektu ili razgovornom jeziku (rajčica – paradajz, prase – pajcek, jedinica – kolac, roditelji – starci)

Kako razlikovati istoznačnice od bliskoznačnica?

U primjeru kuća – dom razlika je u značenju jer svaka kuća nije dom.

U primjeru početak – start ove dvije riječi nisu zamjenjive u svim kontekstima, npr. početak pjesme, start utrke.

Dva sinonima čine sinonimni par:

povijest – historija

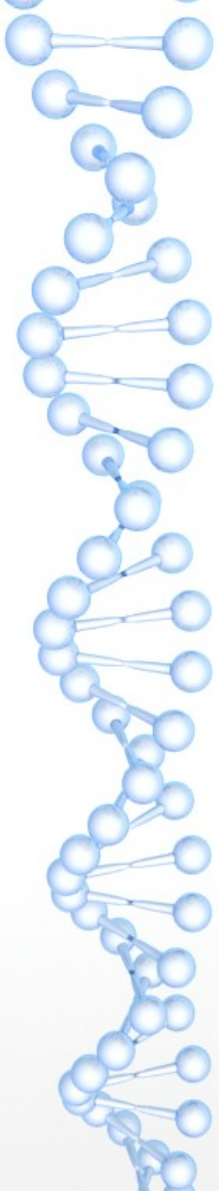
biblioteka – knjižnica

početak – start

Tri ili više sinonima čine sinonimni niz:

generacija – naraštaj – pokoljenje

blistavo – sjajno – blještavo

Homonimija

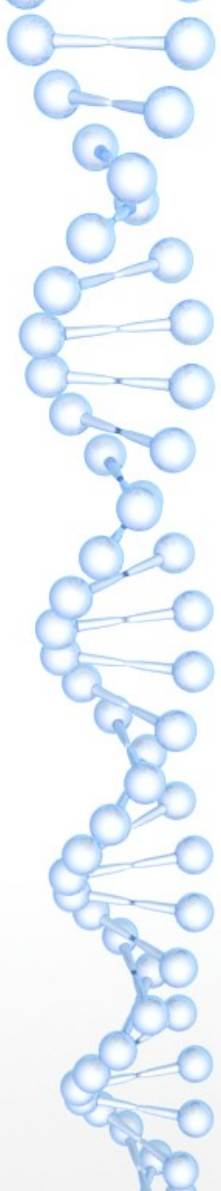
Homonimija je odnos podudarnosti izraza među riječima.

Homonimi su riječi koje imaju isti izraz, a različit sadržaj.

Dva homonima čine homonimni par (grad – grad).

Potpuni homonimi pripadaju istoj vrsti riječi te se podudaraju u pisanju i naglasku:

bôr (stablo) i bôr (kemijski element), tuš (crnilo) i tuš (mlaz vode).

Homofoni (istozvučnice) riječi su različita značenja
– isto se izgovaraju, a različito pišu
(razlika je u velikom i malom početnom slovu): Dunja – dunja.

Homografi (istopisnice) riječi su različita značenja
koje se isto pišu, a različito izgovaraju
(razlika je u naglasku): luk – luk.

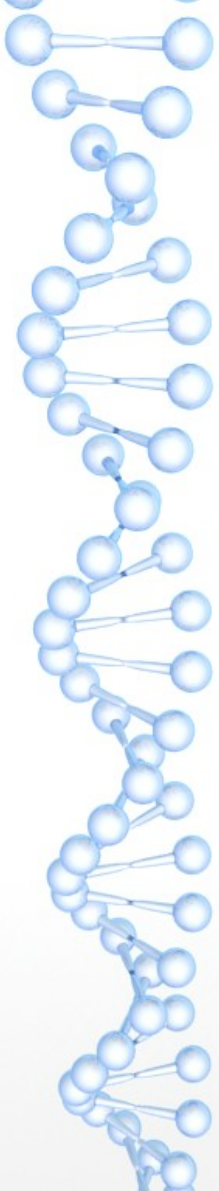

Antonimija

Antonimija je odnos suprotnosti među riječima.

Antonimi su riječi suprotnih značenja.

U antonimnome odnosu mogu se nalaziti imenice (govor – šutnja),
glagoli (govoriti – šutjeti), pridjevi (pričljiv – šutljiv),
prilozi (polako – brzo) i prijedlozi (u – iz).

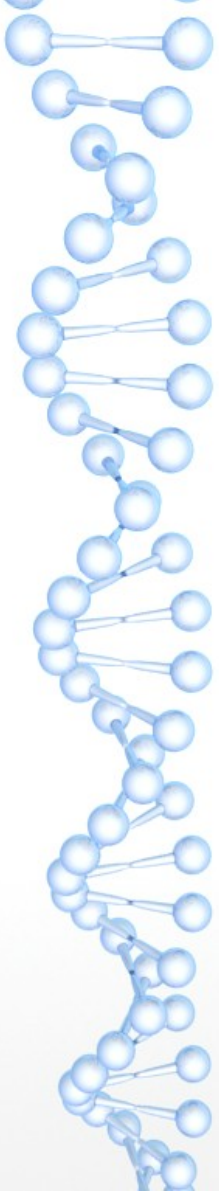
Podjela antonima

1. prema podrijetlu

- raznokorijenski (pravi, primarni): nebo – zemlja
- istokorijenski (tvorbeni): sretan – nesretan

2. prema prirodi značenjske opreke

- Binarni antonimi imenuju potpuno suprotne značenjske odnose među riječima, tj. značenje jedne riječi potpuno isključuje značenje druge: istina – laž, živ – mrtav.
- Stupnjeviti antonimi imenuju krajnje točke između kojih se nalazi barem jedna točka koja predstavlja neku srednju vrijednost: prvi – posljednji (prvi – srednji – zadnji), vruće – hladno (vruće – toplo – hladno).
- Obratni antonimi opisuju isti odnos između dviju suprotstavljenih riječi, ali obrnutim redoslijedom: iznad – ispod, djed – unuk.

Hiperonimija/hiponimija

Hiperonimija/hiponimija odnos je između riječi kod kojih jedna ima šire značenje (nadređenica ili hiperonim), a druga je značenjski uža (podređenica ili hiponim).

Podređenice koje imaju zajednički hiperonim nazivaju se supodređenice ili kohiponimi

PRIMJER:

Nadređenica (hiperonim): životinja

Podređenice (hiponimi): lav mačka pas